

Prilog III Inventari emisija CO₂

Referentni inventar emisija (BEI)

Referentni inventar emisija CO₂ grada Rijeke izrađen je u sklopu SEAP-a, a kao referentna godina odabrana je 2008. Glavni kriterij prilikom odabira referentne godine bila je raspoloživost i pouzdanost podataka o potrošnji energije potrebnih za proračun emisija CO₂. Nepouzdana podaci o energetske potrošnjama i nužnost procjene emisija CO₂ unijeli bi veliku nesigurnost u referentni inventar emisija, što nije u skladu s principima metodologije propisane od strane Europske komisije. Inventar je obuhvatio tri sektora finalne potrošnje energije u gradu: zgradarstvo, promet i javnu rasvjetu, a u skladu s klasifikacijom sektora prema preporukama Europske komisije. Proračunom su obuhvaćene izravne emisije (iz izgaranja goriva) i neizravne emisije (iz potrošnje električne energije i topline) koje su posljedica ljudskih djelatnosti.

Referentni inventar emisija CO₂ grada Rijeke izrađen je prema protokolu Međuvladinog tijela za klimatske promjene (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC) kao izvršnog tijela Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP) i Svjetske meteorološke organizacije (WMO) u provođenju Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (United Nation Framework Convention on Climate Change – UNFCCC). Hrvatska se ratificiranjem protokola iz Kyota 2007. godine obvezala na praćenje i izvještavanje o emisijama onečišćujućih tvari u atmosferu prema IPCC protokolu pa je on kao nacionalno priznat protokol korišten i za izradu Referentnog inventara emisija CO₂ za grad Rijeku. Kako za proračun neizravnih emisija od strane IPCC-a nije predložena metodologija, ona je razvijena u sklopu izrade ovog Inventara.

Referentni inventar emisija CO₂ iz sektora zgradarstva Grada Rijeke

U tablici 1 dan je sažeti prikaz parametara potrošnje energije u sektoru zgradarstva na temelju kojih je izračunat kontrolni inventar emisija za 2018. godinu.

Tablica 1: Potrošnja energije sektora zgradarstva Grada Rijeke u 2008. godini

Kategorija	Potrošnja energije (MWh)						UKUPNO po sektorima
	Električna energija	Potrošnja toplinske energije (CTS)	Prirodni plin	Ekstra lako loživo ulje	Ogrjevno drvo	Ukapljeni naftni plin	
Stambeni sektor - kućanstva	352.663,4	67.996,0	50.171,6	51.767,8	39.984,4	-	562.583,2
Stambene i javne zgrade u vlasništvu Grada	42.906,5	9.268,9	14.741,0	12.727,9	3.436,6	61,0	83.141,9
Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	44.705,7	2.438,0	30.494,0	5.863,1	-	-	83.500,8
UKUPNO po kategorijama	440.275,6	79.702,9	95.406,6	70.358,8	43.421,0	61,0	729.225,9

Emisije CO₂ iz sektora zgradarstva Grada Rijeke obuhvaćaju emisije iz potrošnje električne i toplinske energije te emisije iz izgaranja goriva. Emisije iz izgaranja goriva proračunavaju se preko standardnih emisijskih faktora (prva razina proračuna IPCC metodologije), dok su za proračun emisija iz potrošnje električne i toplinske energije određeni specifični emisijski faktori (tablica 2) prema podacima Zajedničkog istraživačkog centra Europske komisije¹. Od 18 toplana u gradu Rijeci, 11 ih je tijekom cijele 2008. godine koristilo prirodni plin, 3 su koristile ekstra lako loživo ulje, 2 toplane su koristile lako loživo ulje, dok su preostale dvije toplane koje su koristile lako loživo ulje krajem 2008. godine modernizirane i počele su koristiti prirodni plin. Iz poznatih potrošnji goriva te emisijskih faktora izračunate su emisije CO₂ sektora zgradarstva koje su prikazane u tablici 3 i na slici 1.

Tablica 2: Korišteni emisijski faktori za određivanje emisija CO₂ iz sektora zgradarstva Grada Rijeke²

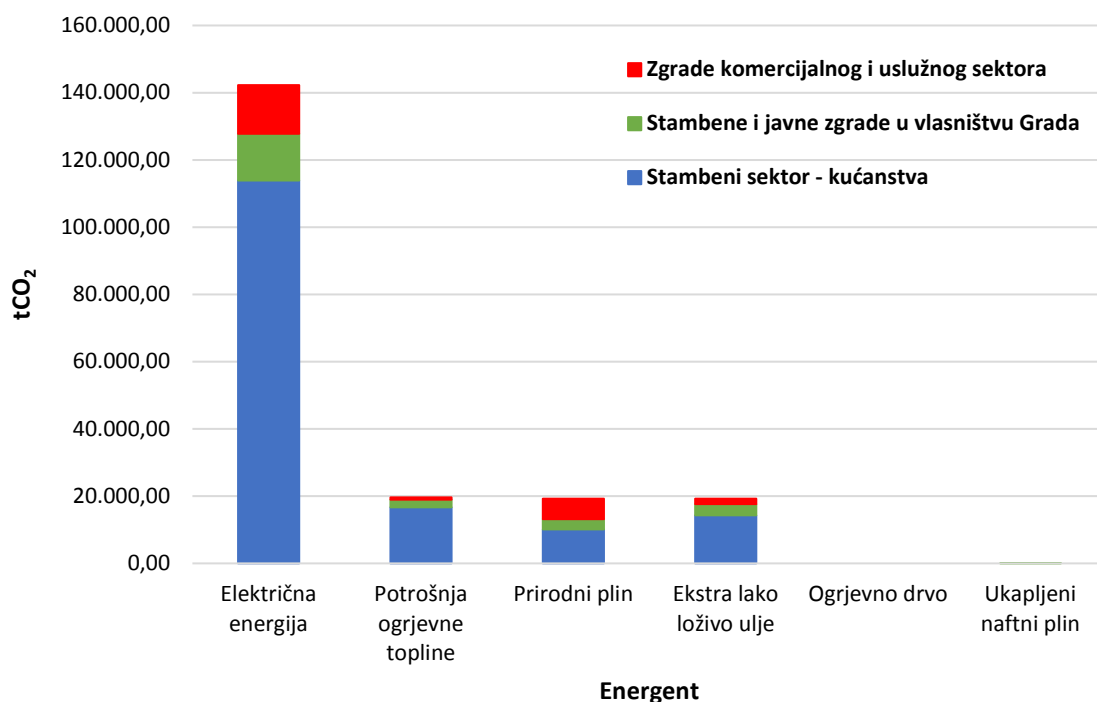
Energent	Jedinica (kgCO ₂ /kWh)
Električna energija	0,323
Toplinska energija	0,245
Prirodni plin / Stlačeni prirodni plin (SPP)	0,202
Teško loživo ulje / Srednje loživo ulje	0,279
Ekstra lako loživo ulje / Lako loživo ulje / Dizel	0,267
Ukapljeni naftni plin (UNP)	0,227
Biomasa, ogrjevno drvo	0,000

Tablica 3: Emisije CO₂ sektora zgradarstva Grada Rijeke u 2008. godini

Kategorija	Emisija CO ₂ (tCO ₂)						
	Električna energija	Potrošnja ogrjevnje topline	Prirodni plin	Ekstra lako loživo ulje	Ogrjevno drvo	Ukapljeni naftni plin	UKUPNO po sektorima
Stambeni sektor - kućanstva	113.910,3	16.714,5	10.078,5	14.274,2	0,0	0,0	154.977,5
Stambene i javne zgrade u vlasništvu Grada	13.858,80	2.278,37	3.080,12	3.367,65	0,0	13,71	22.598,66
Zgrade komercijalnog i uslužnog sektora	14.439,9	599,3	6.125,6	1.616,7	0,0	0,0	22.781,5
UKUPNO po kategorijama	142.209,01	19.592,22	19.284,21	19.258,53	0,00	13,71	200.357,68

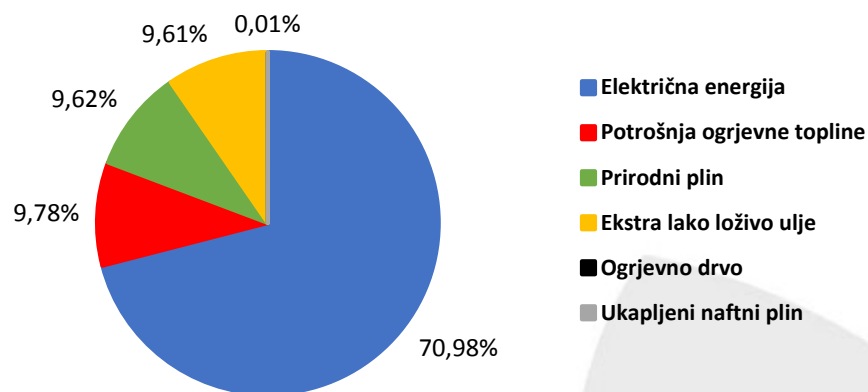
¹ Objavljeno u Priručniku „Kako izraditi Akcijski plan energetske održivosti razvitka grada“, Dio III.: Referentni inventar emisija.

² Emisijski faktori korišteni u SEAP-u

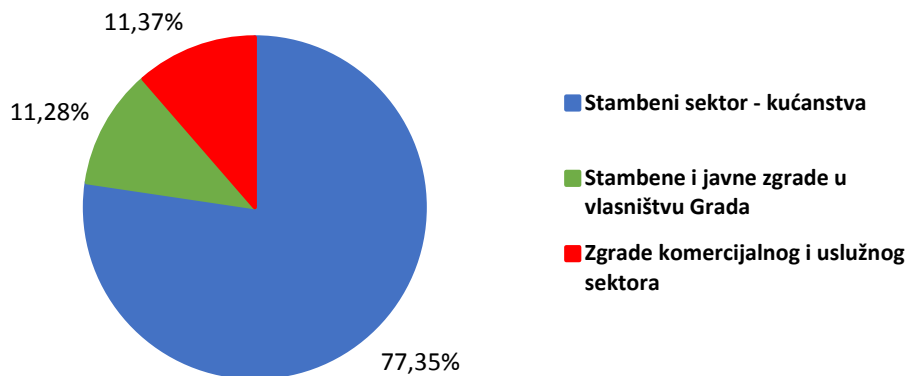

Slika 1: Emisije CO₂ iz sektora zgradarstva Grada Rijeke

Najveći udio u ukupnoj emisiji CO₂ čini neizravna emisija iz potrošnje električne energije s udjelom od 71,0 %, zatim slijedi emisija iz potrošnje topline (9,8 %), emisija iz potrošnje prirodnog plina (9,6 %) te emisija iz potrošnje loživog ulja (9,6 %), dok emisija CO₂ iz ukapljenog naftnog plina čini manje od 0,1 % (slika 2). Promatrajući sektor zgradarstva najveći udio u ukupnoj emisiji čine kućanstva (77,4 %). Zgrade komercijalnih i uslužnih djelatnosti doprinose s udjelom od 11,4 %, dok stambene i javne zgrade u vlasništvu Grada doprinose ukupnim emisijama s 11,3 % (slika 3).

Slika 2: Udio pojedinog energenta u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora zgradarstva Grada Rijeke

Slika 3: Udio pojedinog podsektora u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora zgradarstva Grada Rijeke

Referentni inventar emisija CO₂ iz sektora prometa Grada Rijeke

U urbanim je sredinama sektor prometa, osobito cestovni promet, najznačajniji čimbenik onečišćenja zraka, koji u velikoj mjeri doprinosi stvaranju stakleničkih plinova – CO₂, CH₄ i N₂O. Emisija CO₂ iz motornih vozila ovisna je o brojnim parametrima od kojih su glavni kakvoća goriva, konstrukcijske izvedbe motora i vozila, režim vožnje, vanjski meteorološki uvjeti, održavanje motora i njegova starost i dr.

Referentni inventar emisija CO₂ iz sektora prometa Grada Rijeke podijeljen je na tri osnovna podsektora:

- emisije CO₂ vozila u vlasništvu Grada;
- emisije CO₂ javnog prijevoza;
- emisije CO₂ osobnih i komercijalnih vozila.

Za proračun emisije uslijed izgaranja i ishlapljivanja goriva iz sektora prometa korišten je programski paket COPERT III, razvijen od strane EEA (European Environmental Agency), u sklopu EMEP/CORINAIR metodologije. Detaljan opis EMEP/CORINAIR metodologije i programskog paketa COPERT III te podaci o broju, starosti i potrošnjama vozila, emisijski faktori i drugi relevantni podaci dani su u Akcijskom planu energetske održivosti razvitka Grada Rijeke (Prilog 6). U ovom je dokumentu u tablici 4 sažeto prikazana potrošnja goriva sektora prometa.

Tablica 4: Potrošnja goriva sektora prometa Grada Rijeke u 2008. godini

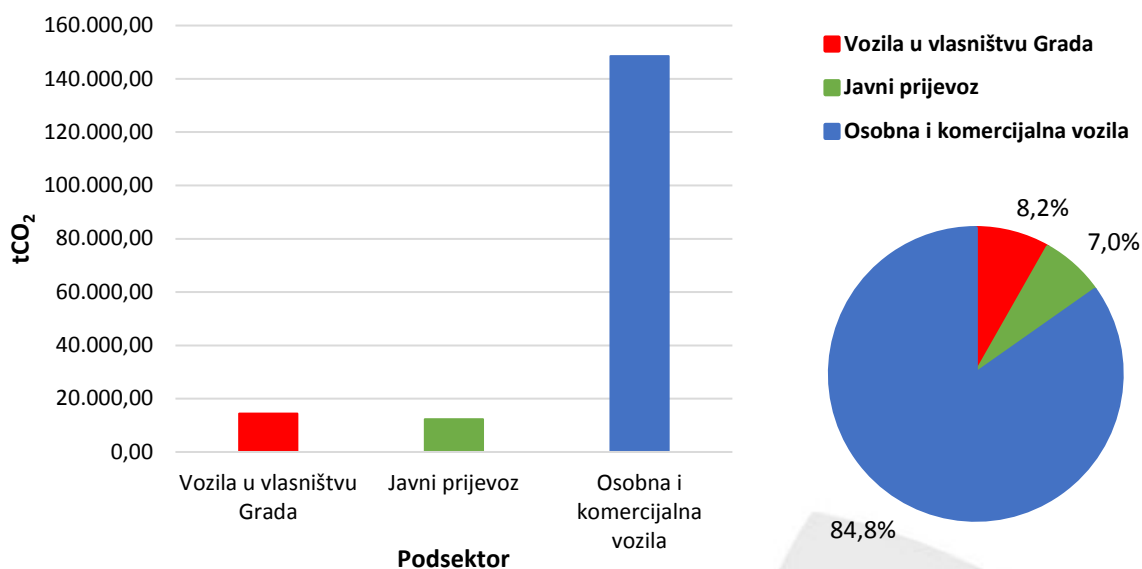
Sektor	Broj vozila	Potrošnja goriva (MWh)			
		Benzin	Dizel	UNP	Ukupno
Vozila u vlasništvu Grada	591	1.563,89	53.130,56	-	54.694,45
Javni prijevoz	186	-	46.472,22	-	46.472,22
Osobna i komercijalna vozila	73.848	322.444,44	243.194,44	5.267,84	570.906,72
UKUPNO	74.625	324.008,33	342.797,22	5.267,84	672.073,39

Vozni park u vlasništvu Grada sastoji se od 160 automobila, 61 kombiniranog vozila te 370 radnih i teretnih vozila. Javni prijevoz Grada Rijeke obuhvaća emisije iz gradskog autobusnog prijevoza. Gradski autobusi kao gorivo koriste isključivo dizel. Podsektor osobnih i komercijalnih vozila čine sljedeće kategorije: osobna vozila, kombinirana i teretna vozila te mopedi i motocikli, pri čemu su kombinirana vozila pridružena kategoriji osobnih vozila.

Usporedba broja vozila i pripadajućih emisija CO₂ za podsektore prometa u gradu Rijeci dana je u tablici 5. Grafički prikaz emisija CO₂ dan je na slici 4.

Tablica 5: Ukupne emisije CO₂ sektora prometa Grada Rijeke u 2008. godini

Sektor	Broj vozila	Emisija CO ₂ (tCO ₂)			
		Benzin	Dizel	UNP	Ukupno
Vozila u vlasništvu Grada	591	385,9	14.019,8	0,0	14.405,7
Javni prijevoz	186	0,0	12.292,9	0,0	12.292,9
Osobna i komercijalna vozila	73.848	82.796,5	64.247,0	1.481,6	148.525,2
UKUPNO	74.625	83.182,4	90.559,8	1.481,6	175.223,8

Slika 4: Usporedba i udio pojedinog podsektora u ukupnoj emisiji sektora prometa Grada Rijeke

Ukupna emisija CO₂ sektora prometa Grada Rijeke u 2008. godini iznosila je 175.223,8 t. Najveći udio u emisiji čini podsektor osobna i komercijalna vozila (84,8 %), udio vozila u vlasništvu Grada iznosi 8,2 %, a javnog prijevoza preostalih 7,0 %.

Referentni inventar emisija CO₂ iz sektora javne rasvjete Grada Rijeke

Emisiju CO₂ sektora javne rasvjete Grada Rijeke čini neizravna emisija CO₂ uslijed potrošnje električne energije.

U tablici 6 dana je potrošnja električne energije i pripadajuća emisija CO₂ za električnu mrežu javne rasvjete. Ukupna emisija sektora javne rasvjete iznosi 2.688,01 t CO₂.

Tablica 6: Potrošnja električne energije i pripadajuća emisija CO₂ javne rasvjete u 2008. godini

	Potrošnja električne energije	Emisijski faktor	Emisija CO ₂
	MWh	tCO ₂ /MWh	tCO ₂
Javna rasvjeta	8.322	0,323	2.688,01

Ukupni referentni inventar emisija CO₂ grada Rijeke

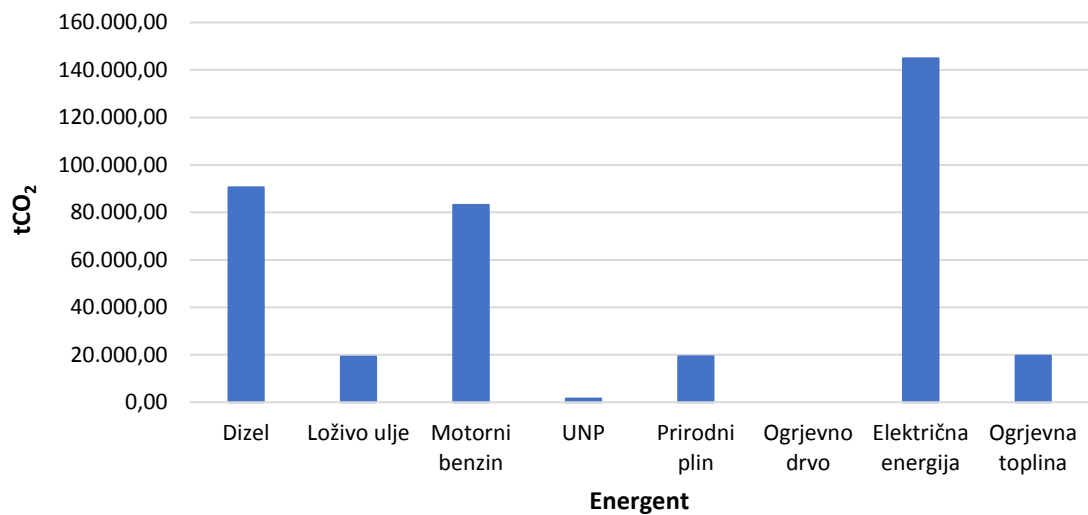
Referentni inventar emisija CO₂ grada Rijeke za 2008. godinu obuhvaća emisije CO₂ iz sektora zgradarstva, prometa i javne rasvjete bazirane na energetske potrošnjama sektora. U tablici 7 prikazane su emisije CO₂ po sektorima i energentima. Na slici 5 prikazana je ukupna emisija tCO₂ po sektorima, a na slici 6 emisija po pojedinim energentima. Slika 7 daje skupni prikaz emisija CO₂ po sektorima i energentima. Ukupna emisija inventara iznosi 378,3 kt CO₂. Potrošnja energije sektora zgradarstva je veća od one sektora prometa, pa je i emisija sektora zgradarstva veća (200,4 kt CO₂) od sektora prometa (175,2 kt CO₂).

Iz slike 8 proizlazi da je električna energija energent s najvećim udjelom u ukupnim emisijama inventara. Emisija CO₂ iz potrošnje električne energije u 2008. godini iznosila je 144,9 kt CO₂, što čini 38,3 % ukupne emisije referentnog inventara. Dominantni izvori emisija, osim električne energije, su dizel, benzin, ogrjevna toplina te loživo ulje s emisijama od 90,6 kt CO₂, 83,2 kt CO₂, 19,6 kt CO₂ i 19,3 kt CO₂. Najveći udio (53,0 %) u ukupnoj emisiji ima sektor zgradarstva. Emisije električne energije (142,2 kt CO₂) i ogrjevne topline (19,6 kt CO₂) su najzastupljenije u tom sektoru. Osim sektora zgradarstva, dominantan izvor emisija je i sektor prometa koji ukupnim emisijama doprinosi s 46,3 %. Emisije CO₂ nastale potrošnjom dizela i benzina sektora prometa iznose 90,6 kt CO₂, odnosno 83,2 kt CO₂.

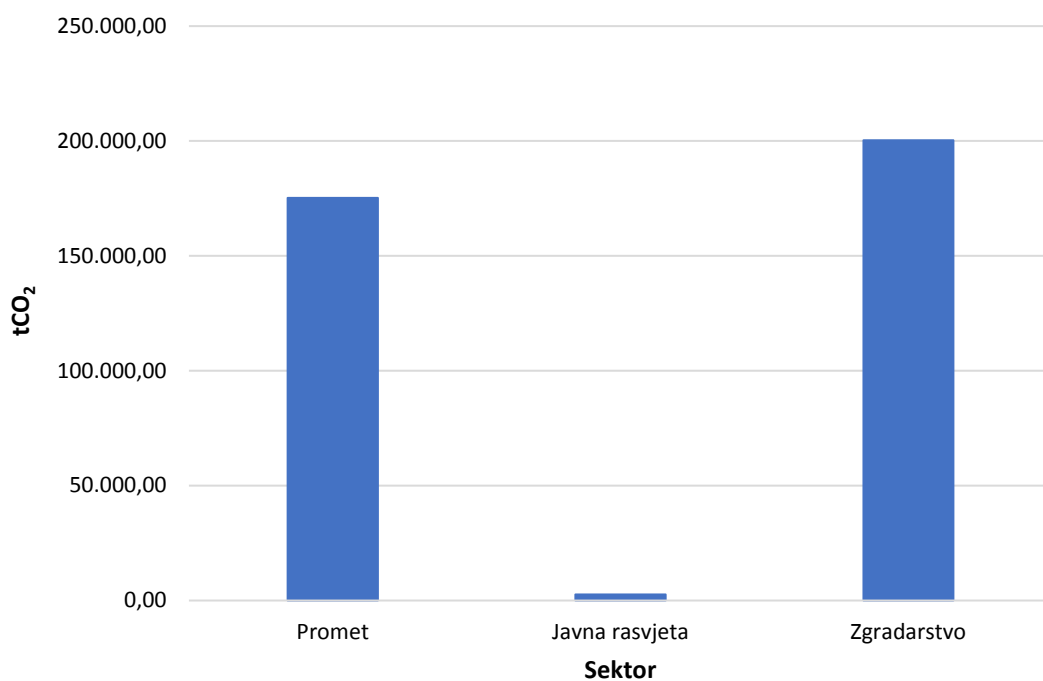
Tablica 7: Emisije CO₂ po sektorima i energentima u 2008. godini

Energent	Emisija CO ₂ (tCO ₂)			Ukupno po energentima	Udio po energentima (%)
	Promet	Javna rasvjeta	Zgradarstvo		
Dizel	90.559,80			90.559,80	23,94
Loživo ulje			19.258,53	19.158,53	5,09
Motorni benzin	83.182,40			83.182,40	21,99
UNP	1.481,65		13,71	1.495,36	0,40
Prirodni plin			19.284,21	19.284,21	5,10
Ogrjevno drvo			0,00	0,00	38,31
Električna energija		2.688,01	142.209,01	144.897,02	0,00
Ogrjevna toplina			19.592,22	19.592,22	5,18
UKUPNO	175.223,84	2.688,01	200.357,68	378.269,53	100,00
Udio pojedinog sektora (%)	46,32	0,71	52,97	/	/

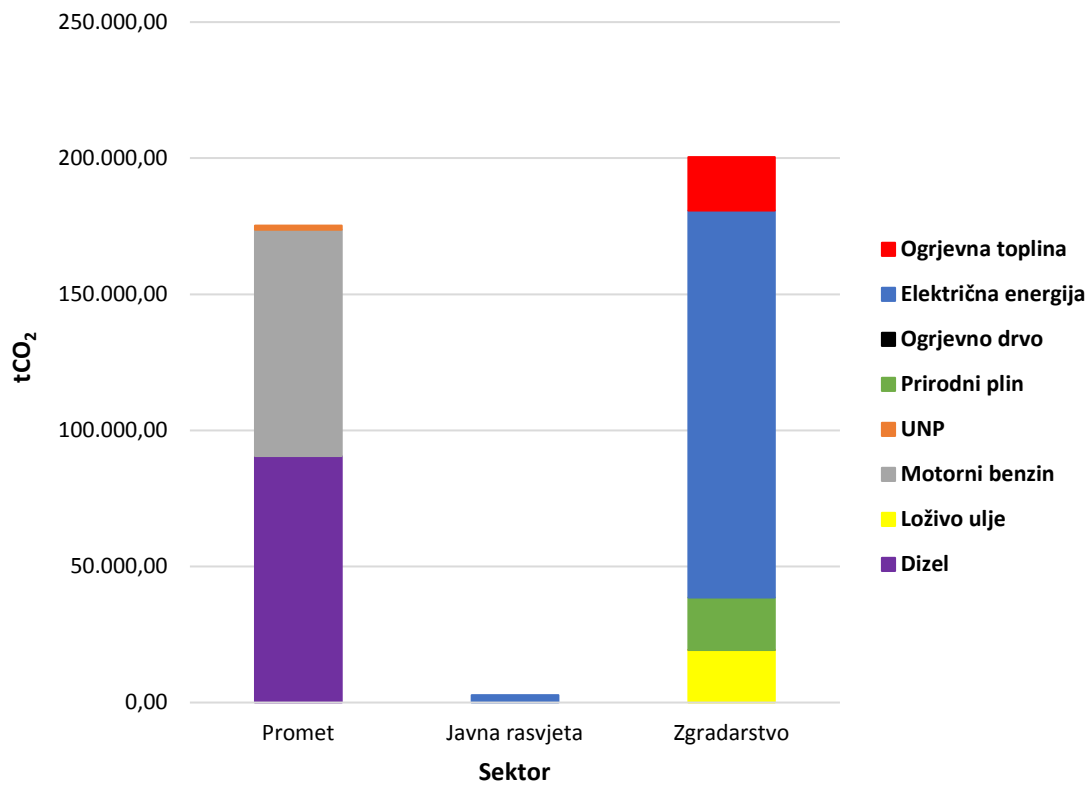

Slika 5: Emisije CO₂ referentnog inventara po energentima

Slika 6: Emisije CO₂ referentnog inventara po sektorima

Slika 7: Prikaz emisija CO₂ po sektorima i energentima

Kontrolni inventar emisija (MEI) 2014. godine

Kontrolni inventar emisija CO₂ grada Rijeke izrađen je za 2014. godinu koja je odabrana kao kontrolna godina. Glavni kriterij prilikom odabira kontrolne godine bila je raspoloživost i pouzdanost podataka potrebnih za proračun emisija CO₂. Nepouzdana podaci o energetske potrošnje i nužnost procjene emisija CO₂ unijeli bi veliku nesigurnost u Kontrolni inventar emisija, što nije u skladu s principima metodologije propisane od strane Europske komisije.

Inventar je obuhvatio tri sektora finalne potrošnje energije u gradu: zgradarstvo, promet i javnu rasvjetu, a u skladu s klasifikacijom sektora prema preporukama Europske komisije. Proračunom su obuhvaćene izravne (iz izgaranja goriva) i neizravne emisije (iz potrošnje električne i toplinske energije). Kontrolni inventar emisija CO₂ izrađen je prema protokolu Međuvladinog tijela za klimatske promjene (engl. Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) kao izvršnog tijela Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP) i Svjetske meteorološke organizacije (WMO) u provođenju Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (engl. United Nation Framework Convention on Climate Change - UNFCCC). Hrvatska se ratificiranjem protokola iz Kyota 2007. godine obvezala na praćenje i izvještavanje o emisijama onečišćujućih tvari u atmosferu prema IPCC protokolu pa je on kao nacionalno priznat protokol korišten i za izradu ovog Kontrolnog inventara emisija CO₂. Kako za proračun neizravnih emisija od strane IPCC-a nije predložena metodologija, ona je razvijena u sklopu izrade ovog Inventara.

Kontrolni inventar emisija CO₂ iz sektora zgradarstva - 2014.g.

U tablici 8 dan je sažeti prikaz parametara potrošnje energije u sektoru zgradarstva na temelju kojih je izračunat kontrolni inventar emisija za 2018. godinu.

Tablica 8: Potrošnja energije sektora zgradarstva Grada Rijeke u 2014. godini

Kategorija	Potrošnja energije (MWh)							UKUPNO
	Loživo ulje	Prirodni plin	Električna energija	Ostalo	UNP	Toplinska energija	Ogrjevno drvo	
Zgrade u vlasništvu Grada	4.012,0	10.004,3	17.137,4	-	659,2	6.949,2	-	38.762,1
Stanovi – kućanstva	72.199,8	63.333,9	150.243,0	1.972,0	8.587,6	45.033,0	143.000,2	484.369,5
Komercijalne i uslužne djelatnosti	1.562,9	37.494,5	139.285,2	-	-	7.796,1	-	186.138,7
UKUPNO	77.774,7	110.832,7	306.665,6	1.972,0	9.246,8	59.778,3	143.000,2	709.270,3

Emisije CO₂ iz sektora zgradarstva Grada obuhvaćaju emisije iz potrošnje električne energije te emisije iz izgaranja goriva. Prikaz korištenih emisijskih faktora za određivanje emisija CO₂ iz sektora zgradarstva dan je u tablici 9, preuzetoj iz Pravilnika o sustavu za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije (NN 71/2015).

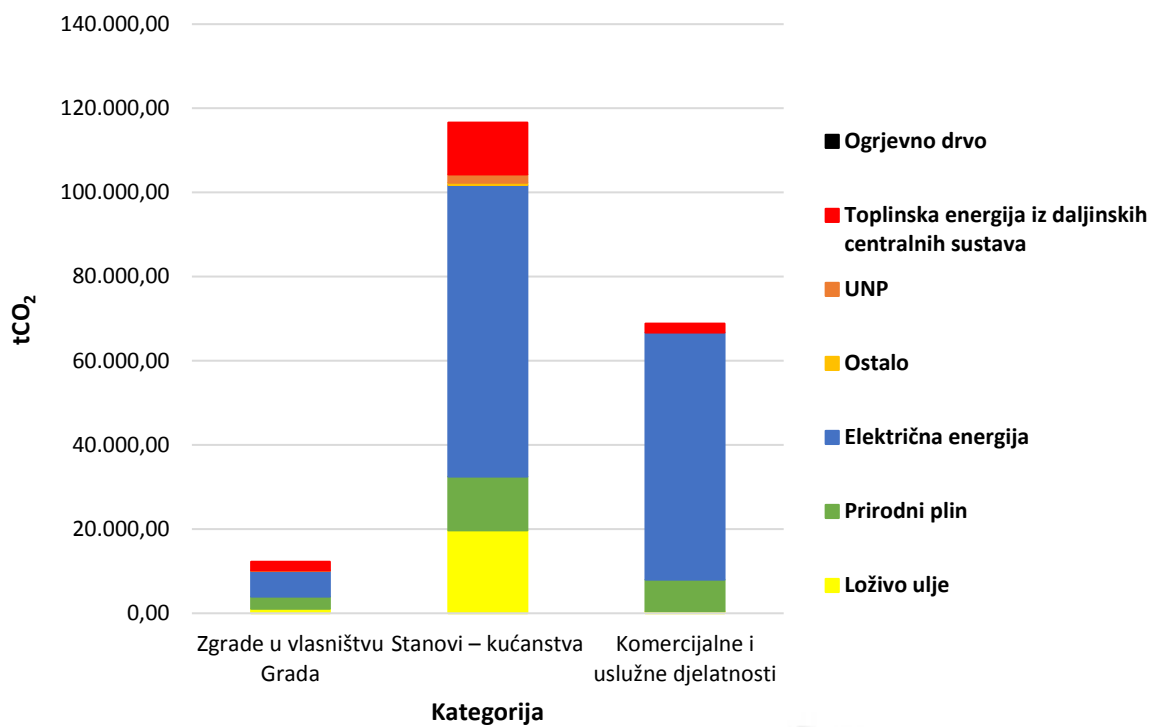
Tablica 9: Korišteni emisijski faktori za određivanje emisija CO₂ iz sektora zgradarstva 2014.g.

Energent	Jedinica (kgCO ₂ /kWh)
Električna energija	0,330
Toplinska energija	0,274
Prirodni plin / Stlačeni prirodni plin (SPP)	0,202
Teško loživo ulje / Srednje loživo ulje	0,279
Ekstra lako loživo ulje / Lako loživo ulje / Dizel	0,267
Ukapljeni naftni plin (UNP)	0,227
Biomasa, ogrjevno drvo	0

Ukupne emisije CO₂ sektora zgradarstva prikazane su u tablici 10 i na slici 8.

Tablica 10: Emisije CO₂ sektora zgradarstva Grada Rijeke u 2014. godini

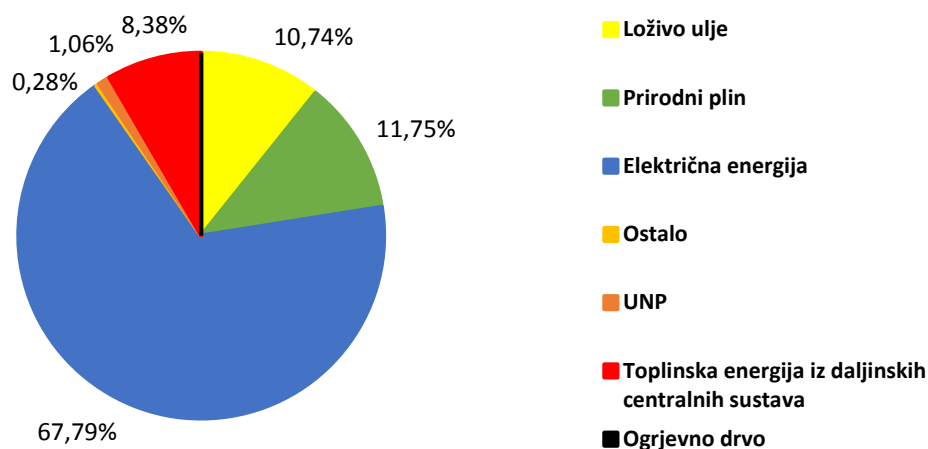
Kategorija	Emisija CO ₂ (tCO ₂)							UKUPNO
	Loživo ulje	Prirodni plin	Električna energija	Ostalo	UNP	Toplinska energija	Ogrjevno drvo	
Zgrade u vlasništvu Grada	1.095,27	2.869,20	6.076,21	0,00	149,63	2.091,25	0,00	12.281,57
Stanovi – kućanstva	19.710,55	12.793,44	69.260,28	555,39	1.949,40	12.339,06	0,00	116.608,11
Komercijalne i uslužne djelatnosti	426,66	7.573,89	58.715,85	0,00	0,00	2.136,14	0,00	68.852,54
UKUPNO	21.232,49	23.236,54	134.052,34	555,39	2.099,03	16.566,45	0,00	197.742,23

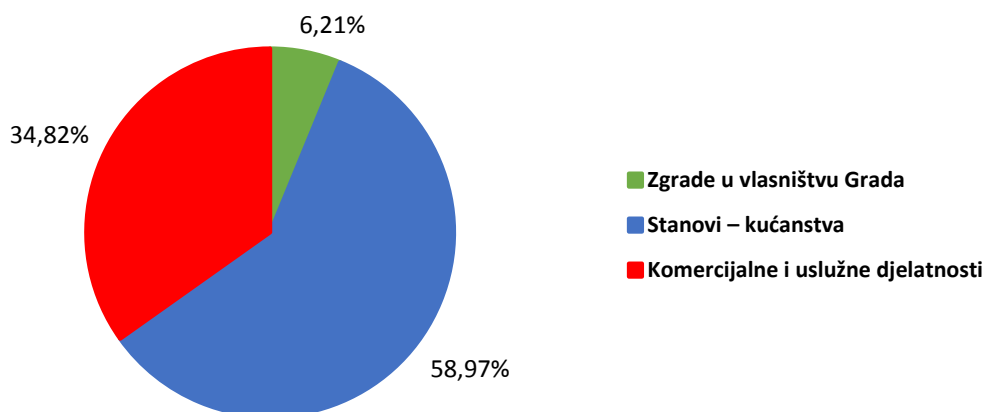
Slika 8: Emisije CO₂ iz sektora zgradarstva

Najveći udio u ukupnim emisijama CO₂ sektora zgradarstva čine emisije iz električne energije s udjelom od 67,9 %, zatim slijede emisije iz prirodnog plina 11,75 %, slika 9.

Promatrajući podsektore unutar sektora zgradarstva najveći udio u ukupnim emisijama čine stambene zgrade 58,97 %, zatim zgrade komercijalnih i uslužnih djelatnosti 34,82 % te zgrade u vlasništvu Grada 6,21 %, slika 10.

Slika 9: Udio pojedinog energenta u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora zgradarstva

Slika 10: Udio pojedinog podsektora u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora zgradarstva

Kontrolni inventar emisija CO₂ iz sektora prometa - 2014.g.

U urbanim je sredinama sektor prometa, osobito cestovni promet, najznačajniji čimbenik onečišćenja zraka koji u velikoj mjeri doprinosi stvaranju stakleničkih plinova – CO₂, CH₄ i N₂O. Emisija CO₂ iz motornih vozila ovisna je o brojnim parametrima od kojih su glavni kakvoća goriva, konstrukcijske izvedbe motora i vozila, režim vožnje, vanjski meteorološki uvjeti, održavanje motora i njegova starost i dr.

Kontrolni inventar emisija CO₂ iz sektora prometa podijeljen je na tri osnovna podsektora:

- emisije CO₂ vozila u vlasništvu i korištenju Grada Rijeke, komunalnih i trgovačkih društava u vlasništvu i korištenju Grada Rijeke;
- emisije CO₂ javnog prijevoza;
- emisije CO₂ osobnih i komercijalnih vozila.

U tablici 11 prikazana je potrošnja goriva sektora prometa na temelju koje je dobivena emisija CO₂.

Tablica 11: Potrošnja energije sektora prometa Grada Rijeke u 2014. godini

Potrošnja energije (MWh)				
Energent	Vozila u vlasništvu i korištenju Grada Rijeke, komunalnih i trgovačkih društava	Javni prijevoz	Osobna i komercijalna vozila	Ukupno
Motorni benzin	1.479,17	-	275.004,17	276.483,34
Dizel	7.424,56	20.450,72	226.110,83	253.986,11
UNP	-	220,11	5.057,67	5.277,78
Stlačeni prirodni plin	-	6.265,96	-	6.265,96
Ukupno	8903,73	26.936,79	506.172,67	542.013,19

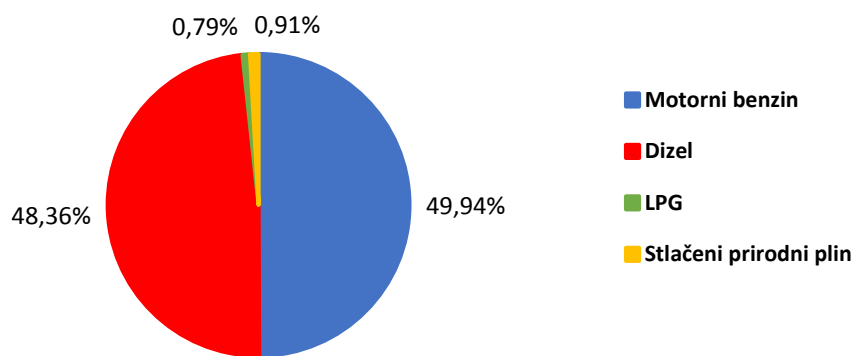
Usporedba emisija CO₂ za podsektore prometa dana je u tablici 12.

Tablica 12: Ukupna emisija CO₂ iz sektora prometa u 2014. godini

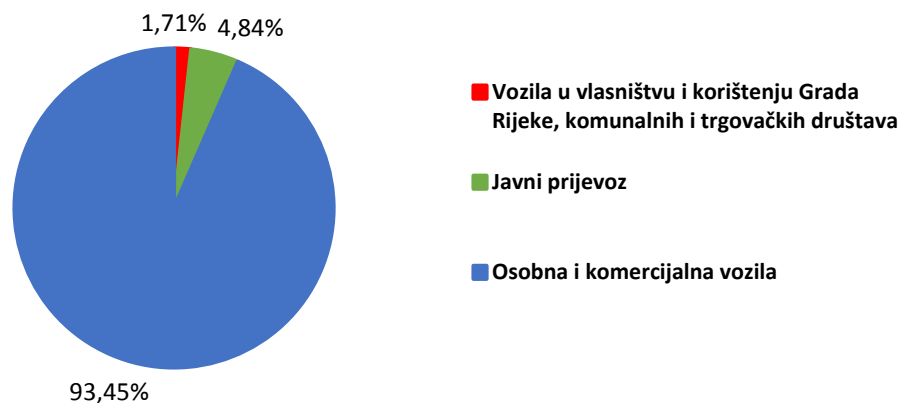
Emisija CO ₂ (tCO ₂)				
Energent	Vozila u vlasništvu i korištenju Grada Rijeke, komunalnih i trgovačkih društava	Javni prijevoz	Osobna i komercijalna vozila	Ukupno
Motorni benzin	388,67	-	69.391,97	69.770,65
Dizel	2.006,83	5.443,15	60.110,27	67.560,25
LPG	-	49,96	1.055,73	1.105,70
Stlačeni prirodni plin	-	1.265,72	-	1.265,72
Ukupno	2.395,51	6.758,84	130.547,97	139.702,32

Ukupna emisija CO₂ sektora prometa u 2014. godini iznosila je 139.702,32 t. Najveći udio u ukupnoj emisiji CO₂ čini emisija iz motornog benzina s udjelom od 49,94 %, emisija iz potrošnje dizela ima nešto manji udio od 48,36 %, slika 11.

Promatrajući podsektore unutar sektora prometa najveći udio u ukupnoj emisiji čini podsektor osobna i komercijalna vozila sa 93,45 %, slika 12.

Slika 11: Udio pojedinog energenta u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora prometa

Slika 12: Udio pojedinog podsektora u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora prometa

Kontrolni inventar emisija CO₂ iz sektora javne rasvjete - 2014.g.

Emisiju CO₂ sektora javne rasvjete čini neizravna emisija CO₂ zbog potrošnje električne energije mreže javne rasvjete. U tablici 13 dana je potrošnja električne energije i pripadajuće emisije CO₂ za električnu mrežu javne rasvjete.

Tablica 13: Potrošnja električne energije i neizravna emisija CO₂ električne mreže javne rasvjete u 2014. godini

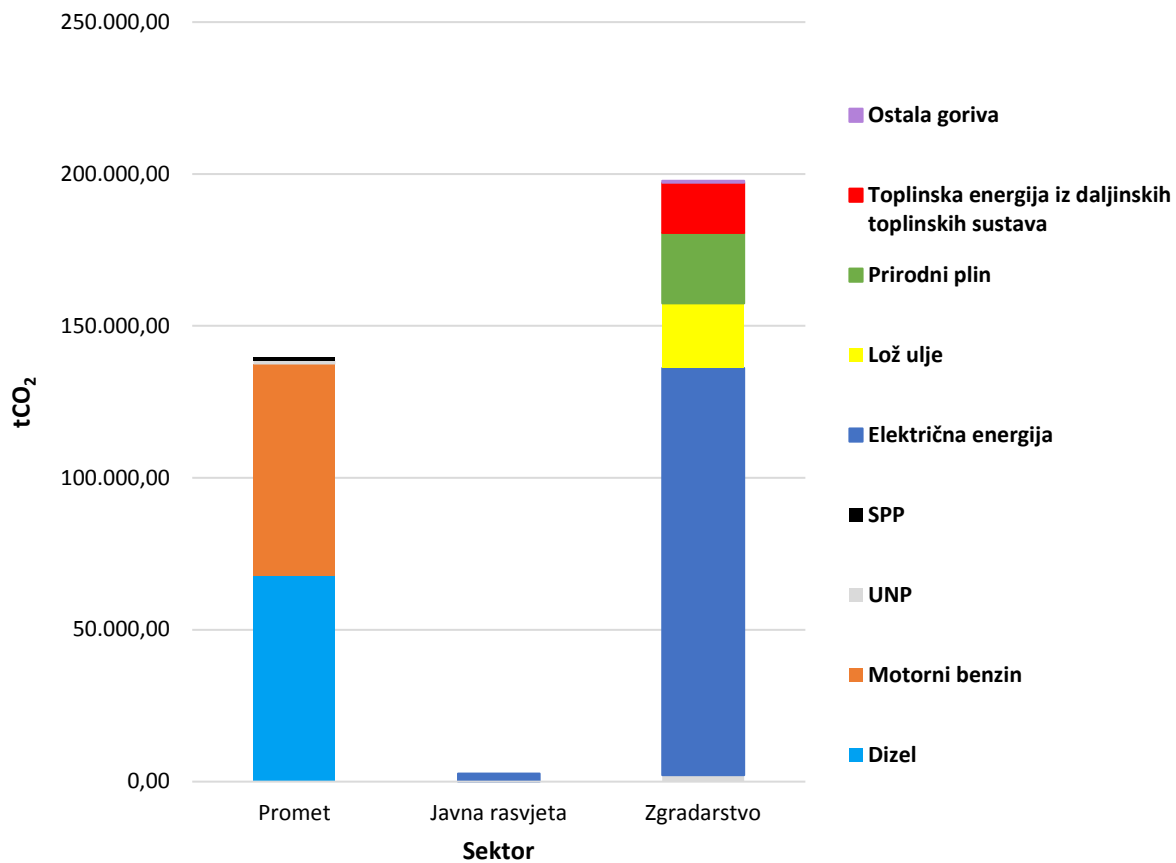
	Potrošnja električne energije		Emisija CO ₂
	MWh	TJ	tCO ₂
Javna rasvjeta	8.150,00	29,34	2.689,50

Ukupni kontrolni inventar emisija CO₂ grada Rijeke - 2014.g.

Tablica 14: Emisija CO₂ po sektorima i energentima u 2014. godini

Energent	Emisija CO ₂ (tCO ₂)			%	
	Promet	Javna rasvjeta	Zgradarstvo	Ukupno po energentima	Udio po energentima
Dizel	67.560,25			67.560,25	19,86
Motorni benzin	69.770,65			69.770,65	20,51
UNP	1.105,70		2.099,03	3.204,72	0,94
SPP	1.265,72			1.265,72	0,37
Električna energija		2.689,50	134.052,34	136.741,84	40,20
Loživo ulje			21.232,49	21.232,49	6,24
Prirodni plin			23.236,54	23.236,54	6,83
Toplinska energija			16.566,45	16.566,45	4,87
Ostala goriva			555,39	555,39	0,16
UKUPNO	139.702,32	2.689,50	197.742,23	340.134,05	100,00
Udio pojedinog sektora (%)	41,07	0,79	58,14	/	/

Slika 13: Prikaz emisija CO₂ po sektorima i energentima u kontrolnoj 2014. godini

Kontrolni inventar emisija (MEI) 2018. godine

Dodatni kontrolni inventar emisija CO₂ grada Rijeke izrađen je za 2018. godinu koja je odabrana zbog raspoloživosti i pouzdanosti podataka potrebnih za proračun emisija CO₂.

Inventar je obuhvatio tri sektora finalne potrošnje energije u gradu: zgradarstvo, promet i javnu rasvjetu, a u skladu s klasifikacijom sektora prema preporukama Europske komisije. Proračunom su obuhvaćene izravne (iz izgaranja goriva) i neizravne emisije (iz potrošnje električne i toplinske energije). Kontrolni inventar emisija CO₂ izrađen je na temelju podataka o potrošnji energije Grada Rijeke za 2018. godinu iz Akcijskog plana energetske učinkovitosti za razdoblje 2020.-2022. i emisijskih faktora iz Pravilnika o sustavu za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije (NN 33/2020-723).

Ovaj kontrolni inventar služi za točniju procjenu trenda smanjenja emisija i nije službeni Kontrolni inventar u sklopu Revizije SEAP-a.

Kontrolni inventar emisija CO₂ iz sektora zgradarstva - 2018.g.

U tablici 15 dan je sažeti prikaz parametara potrošnje energije u sektoru zgradarstva na temelju kojih je u nastavku izračunat kontrolni inventar emisija za 2018. godinu.

Tablica 15: Potrošnja energije sektora zgradarstva Grada Rijeke u 2018. godini

Kategorija	Potrošnja energije (MWh)						UKUPNO
	Loživo ulje	Prirodni plin	Električna energija	UNP	Toplinska energija	Ogrjevno drvo	
Zgrade u vlasništvu Grada	3.313	17.572	17.638	65	11.201	0	49.789
Stanovi – kućanstva	74.486	66.589	221.129	8.860	29.430	147.529	548.023
Komercijalne i uslužne djelatnosti	-	65.368	136.281	-	5.480	-	207.129
UKUPNO	77.799	149.529	375.048	8.925	46.111	147.529	804.941

Prikaz korištenih emisijskih faktora za određivanje emisija CO₂ iz sektora zgradarstva dan je u tablici 16, preuzetoj iz Pravilnika o sustavu za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije (NN 33/2020-723).

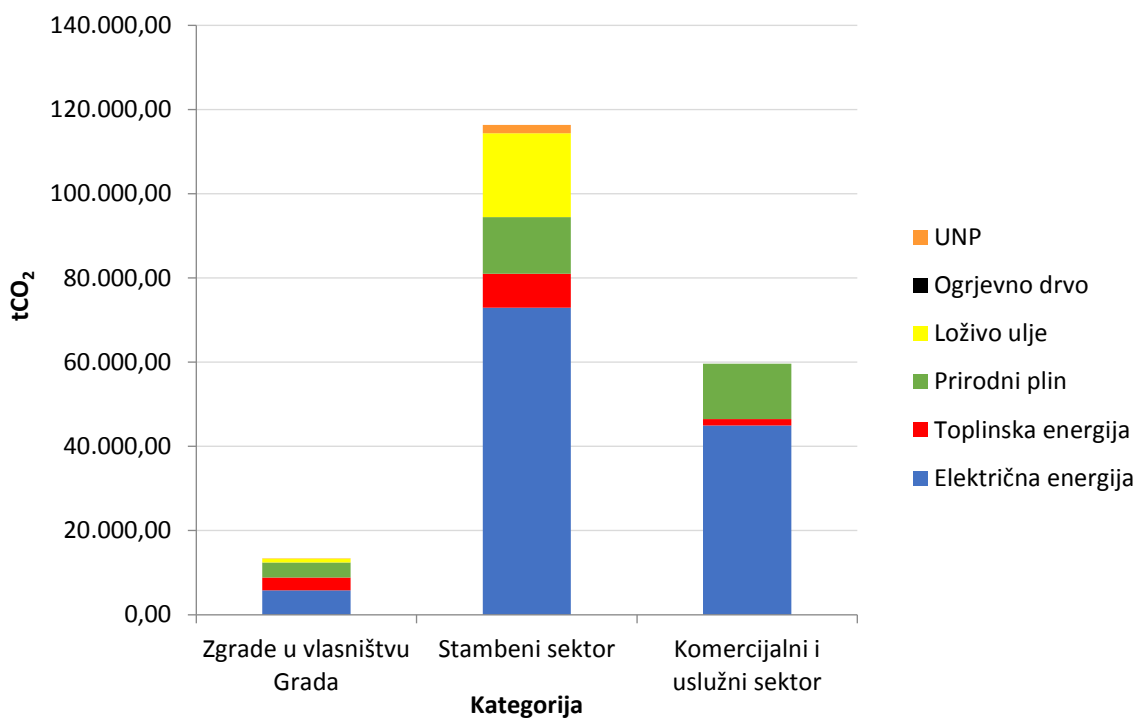
Tablica 16: Korišteni emisijski faktori za određivanje emisija CO₂ iz sektora zgradarstva

Energent	Jedinica (kgCO ₂ /kWh)
Električna energija	0,330
Toplinska energija	0,274
Prirodni plin / Stlačeni prirodni plin (SPP)	0,202
Teško loživo ulje / Srednje loživo ulje	0,279
Ekstra lako loživo ulje / Lako loživo ulje / Dizel	0,267
Ukapljeni naftni plin (UNP)	0,227
Biomasa, ogrjevno drvo	0

Ukupne emisije CO₂ sektora zgradarstva prikazane su u tablici 17 i na slici 14.

Tablica 17: Emisije CO₂ sektora zgradarstva Grada Rijeke u 2018. godini

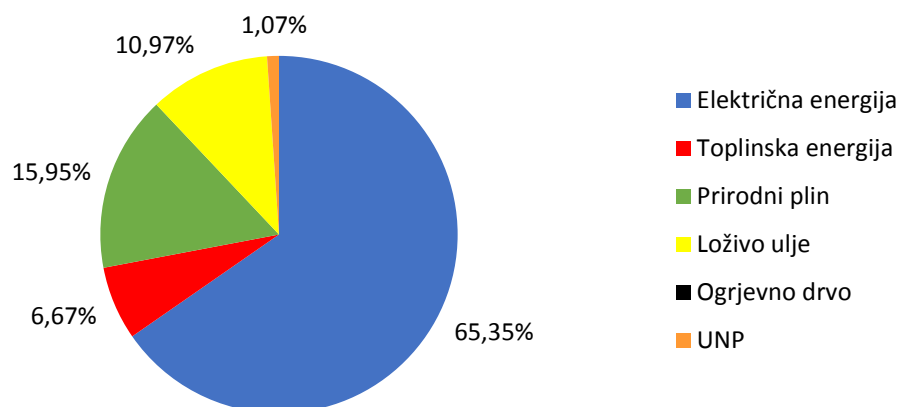
Kategorija	Emisija CO ₂ (tCO ₂)						UKUPNO
	Loživo ulje	Prirodni plin	Električna energija	UNP	Toplinska energija	Ogrjevno drvo	
Zgrade u vlasništvu Grada	885	3.550	5.821	15	3.069	-	13.338
Stanovi – kućanstva	19.887	13.451	72.972	2.011	8.063	0	116.386
Komercijalne i uslužne djelatnosti	-	13.204	44.973	-	1.502	-	59.679
UKUPNO	20.772	30.205	123.766	2.026	12.634	0	189.403

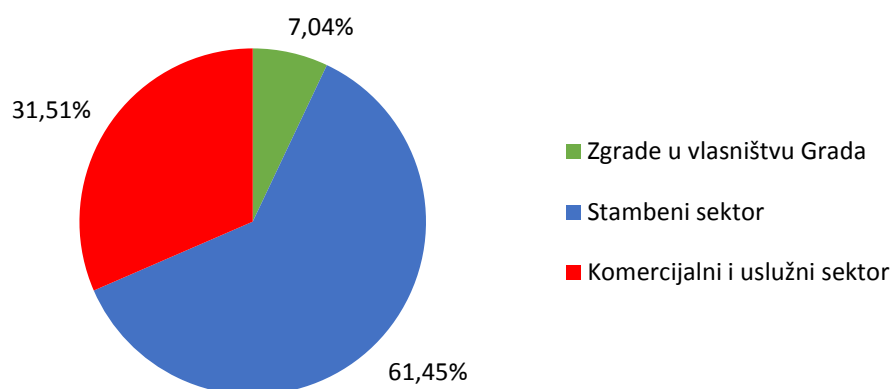
Slika 14: Emisije CO₂ iz sektora zgradarstva

Najveći udio u ukupnim emisijama CO₂ sektora zgradarstva čine emisije iz električne energije s udjelom od 65,35 %, zatim slijede emisije iz prirodnog plina s 15,95 %, loživog ulja s 10,97 %, toplinske energije s 6,67 % i ukapljenog naftnog plina s 1,07 % (slika 15).

Promatrajući podsektore unutar sektora zgradarstva najveći udio u ukupnim emisijama čine stambene zgrade 61,45 %, zatim zgrade komercijalnih i uslužnih djelatnosti 31,51 % te zgrade u vlasništvu Grada 7,04 %, slika 16.

Slika 15: Udio pojedinog energenta u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora zgradarstva

Slika 16: Udio pojedinog podsektora u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora zgradarstva

Kontrolni inventar emisija CO₂ iz sektora prometa - 2018.g.

U tablici 18 dan je sažeti prikaz parametara potrošnje energije u sektoru prometa na temelju kojih je u nastavku izračunat kontrolni inventar emisija za 2018. godinu.

Tablica 18: Potrošnja energije sektora prometa Grada Rijeke u 2018. godini

Vrsta goriva	Potrošnja energije (MWh)
Motorni benzin	275.950
Dizel	244.025
UNP	4.688
Stlačeni prirodni plin	10.711
UKUPNO	535.374

Prikaz korištenih emisijskih faktora za određivanje emisija CO₂ iz sektora prometa dan je u tablici 19, preuzetoj iz Pravilnika o sustavu za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije (NN 33/2020-723).

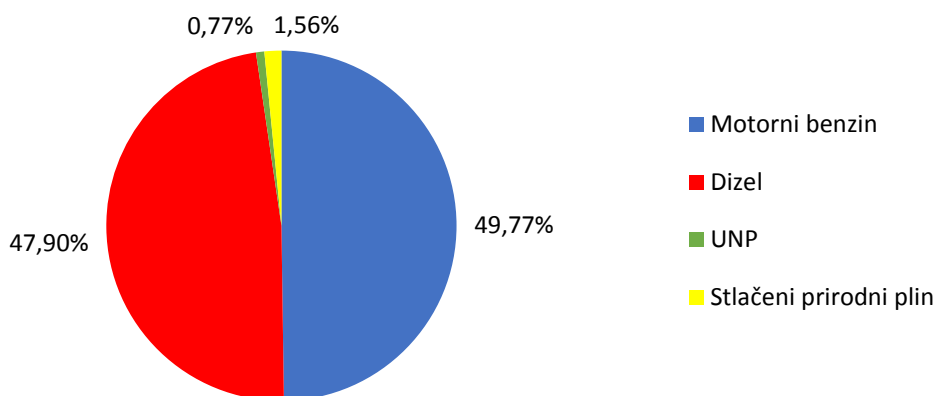
Tablica 19: Korišteni emisijski faktori za određivanje emisija CO₂ iz sektora prometa

Energent	Jedinica (kgCO ₂ /kWh)
Benzin	0,250
Dizel	0,267
Ukapljeni naftni plin (UNP)	0,227
Stlačeni prirodni plin (SPP)	0,202

Tablica 20: Ukupna emisija CO₂ iz sektora prometa u 2018. godini

Energent	Emisija CO ₂ (tCO ₂)	Postotak (%)
Motorni benzin	68.988	49,77
Dizel	66.386	47,90
UNP	1.064	0,77
Stlačeni prirodni plin	2.164	1,56
UKUPNO	138.602	100,00

Ukupna emisija CO₂ sektora prometa u 2018. godini iznosila je 138.602 t. Najveći udio u ukupnoj emisiji CO₂ čini emisija iz motornog benzina s udjelom od 49,77 %, emisija iz potrošnje dizela ima nešto manji udio od 47,90 %, slika 17.

Slika 17: Udio pojedinog energenta u ukupnoj emisiji CO₂ iz sektora prometa

Kontrolni inventar emisija CO₂ iz sektora javne rasvjete - 2018.g.

Emisiju CO₂ sektora javne rasvjete čini neizravna emisija CO₂ zbog potrošnje električne energije mreže javne rasvjete. U tablici 21 dana je potrošnja električne energije i pripadajuće emisije CO₂ za električnu mrežu javne rasvjete.

Tablica 21: Potrošnja električne energije i neizravna emisija CO₂ električne mreže javne rasvjete

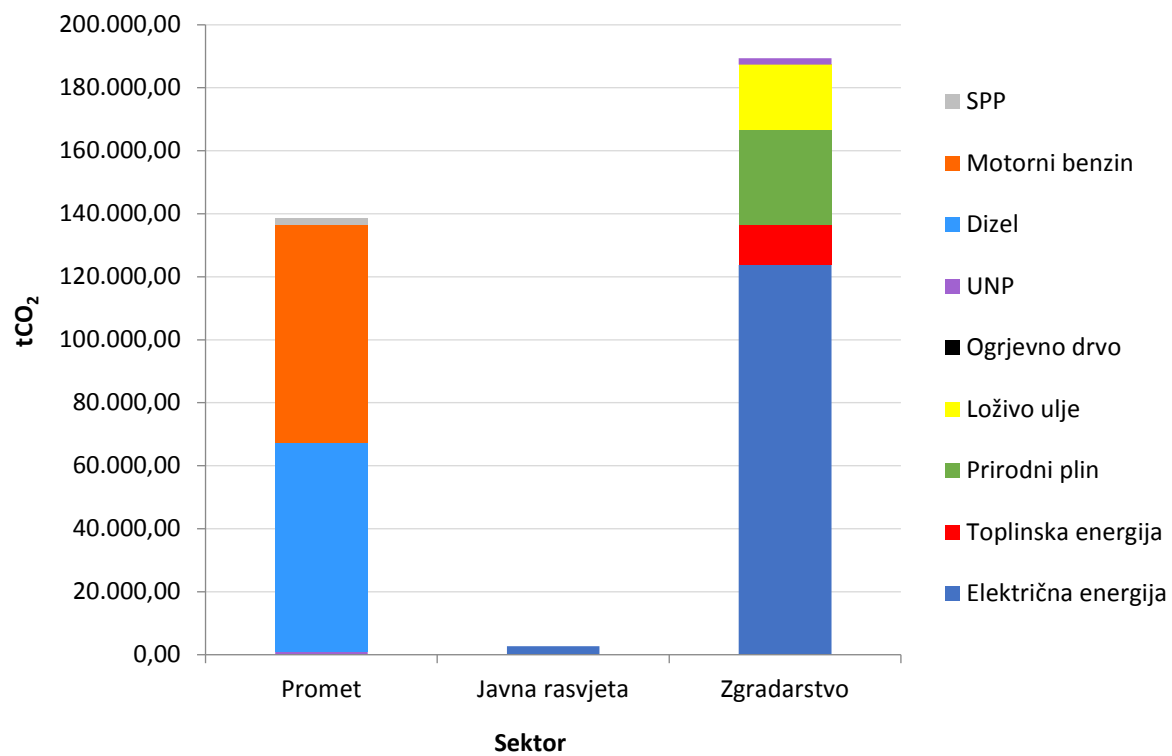
	Potrošnja električne energije		Emisija CO ₂
	kWh	TJ	tCO ₂
Javna rasvjeta	8.334.000,00	30	2.750

Ukupni kontrolni inventar emisija CO₂ grada Rijeke - 2018.g.

Tablica 22: Emisija CO₂ po sektorima i energentima u 2018. godini

Energent	Emisija CO ₂ (tCO ₂)				%
	Promet	Javna rasvjeta	Zgradarstvo	Ukupno po energentima	Udio po energentima
Dizel	66.386			66.386	20,07
Motorni benzin	68.988			66.988	20,86
UNP	1.064		2.026	3.090	0,93
SPP	2.164			2.164	0,65
Električna energija		2750	123.766	126.516	38,25
Loživo ulje			20.772	20.772	6,28
Prirodni plin			30.205	30.205	9,13
Toplinska energija			12.634	12.634	3,82
UKUPNO	138.602	2750	189.403	330.756	100,00
Udio pojedinog sektora, %	41,90 %	0,83 %	57,26 %	100,00 %	/

Slika 18: Prikaz emisija CO₂ po sektorima i energentima u kontrolnoj 2018. godini

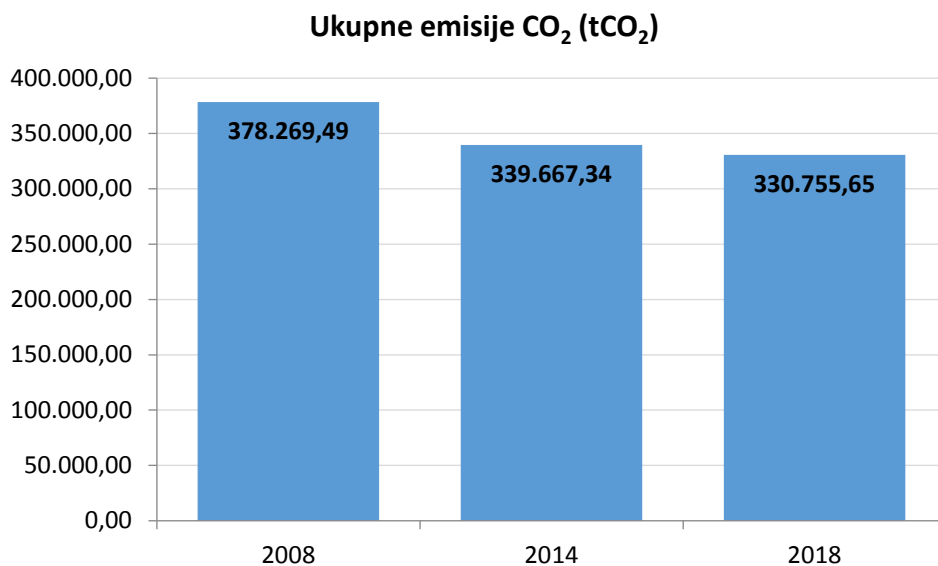
Zaključak

Referentni inventar emisija (BEI) skup je podataka o emisijama stakleničkih plinova na određenom području, a računa se prema IPCC metodologiji s ulaznim podacima: potrošnja energije u odabranim sektorima i emisijski faktori za pojedine energente. Referentna godina za podatke o potrošnji energije je 2008. godina, odabrana prema kriteriju raspoloživosti i pouzdanosti podataka.

Kontrolni inventar emisija (MEI) izrađuje se po preporuci svake 2 godine, istom metodologijom kao i BEI, a služi za usporedbu te analizu trendova povećanja ili smanjenja emisija, ukupno ili u određenim sektorima.

BEI grada Rijeke je obuhvatio izravne (izgaranje goriva) i neizravne (potrošnja električne i toplinske energije) emisije CO₂ tri sektora finalne potrošnje energije u gradu: zgradarstvo, promet i javna rasvjeta. Ukupna emisija CO₂ iz promatranih sektora u gradu Rijeci iznosila je 378,3 kt CO₂ u 2008. godini. Najveća emisija CO₂ pripada sektoru zgradarstva u koji spadaju javne, stambene i zgrade komercijalnog sektora. Drugi sektor po količini emisijama je promet, a treći javna rasvjeta.

Prema grafikonu na slici 19 vidljivo je smanjenje ukupne emisije grada Rijeke u kontrolnoj 2014. godini u odnosu na referentni inventar te dodatno smanjenje emisija u 2018. godini u odnosu na kontrolni inventar iz 2014. godine. Najveće ukupno relativno smanjenje (bazni inventar – MEI 2018.) postignuto je u sektoru prometa (20,9 %), a zatim zgradarstva (5,5 %), dok je emisija iz javne rasvjete, unatoč povećanju energetske učinkovitosti sektora, u navedenom periodu porasla što je rezultat ugradnje velikog broja novih rasvjetnih tijela. Ukupno relativno smanjenje emisija svih sektora u desetogodišnjem periodu od 2008. do 2018. godine iznosi 12,56 %.

Slika 19: Usporedba emisija BEI 2008, MEI 2014 i MEI 2018